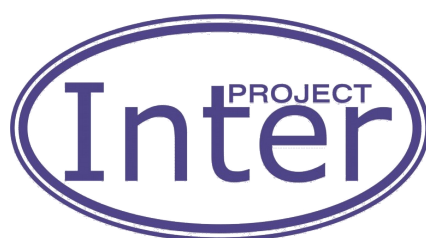

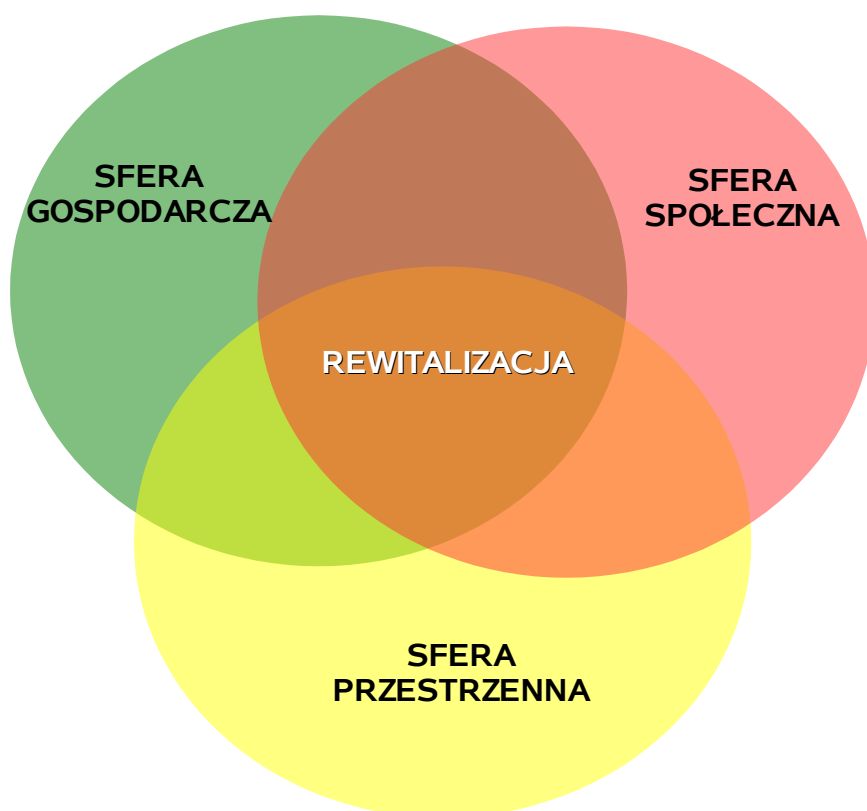
**Lokalny Program Rewitalizacji
Jastrzębia Zdroju
na lata 2008-2015**

(streszczenie)

I. Czym jest rewitalizacja?

Rewitalizacja jest złożonym, długofalowym procesem przemian przestrzennych, społecznych i ekonomicznych w zdegradowanych częściach miast, przyczyniającym się do poprawy jakości życia mieszkańców, przywrócenia ładu przestrzennego, a także do ożywienia gospodarczego i odbudowy więzi społecznych. Proces ten ukierunkowany jest na restrukturyzację i rozwój lokalny poprzez wspieranie miejscowych inicjatyw z zakresu infrastruktury technicznej, turystycznej, kulturalnej i społecznej, a także infrastruktury służącej rozwojowi gospodarczemu. Aktywizacja obszarów miejskich wymaga czynnej współpracy partnerów lokalnych, zarówno władz publicznych, jak również związków i organizacji społecznych, gospodarczych i pozarządowych, grup mieszkańców i instytucji lokalnych przy rozwiązywaniu problemów rozwojowych oraz dla pobudzenia potencjału przedsiębiorczości.

II. Lokalny Program Rewitalizacji Jastrzębia Zdroju na lata 2008-2015.

Lokalny Program Rewitalizacji Jastrzębia Zdroju na lata 2008 – 2015 stanowi aktualizację Programu Rewitalizacji Obszarów Miejskich Jastrzębia Zdroju na lata 2004 – 2015 oraz Programu Rewitalizacji Terenów Poprzemysłowych w Jastrzębia Zdroju na lata 2004 – 2015. Aktualizacja i scalenie obu dokumentów w jednym opracowaniu były niezbędne ze względu na zmiany formalno-prawne związane z nowym okresem programowania Funduszy Europejskich oraz

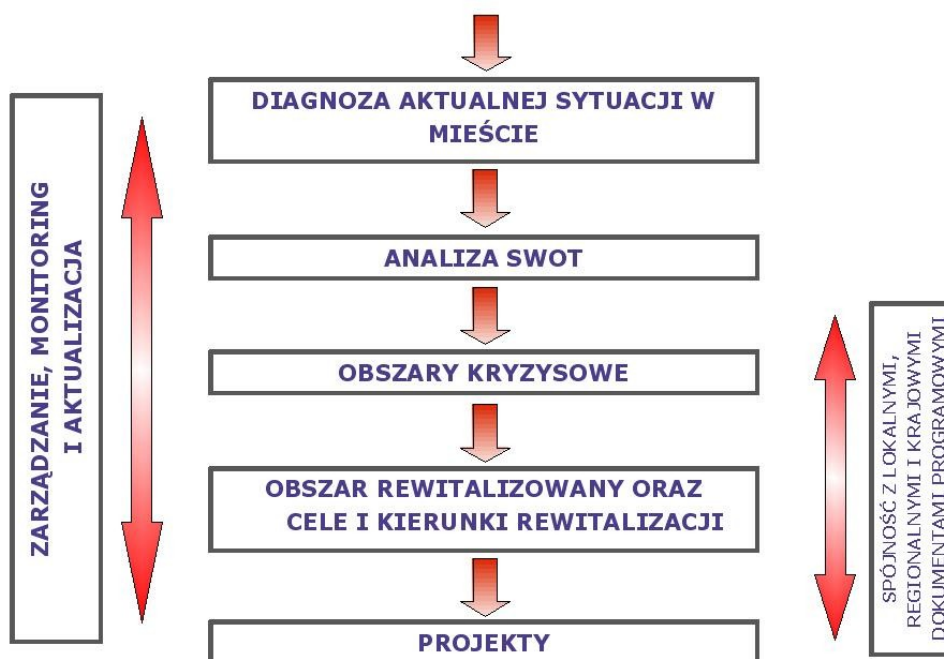
wytycznymi Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007 – 2013. Konieczność aktualizacji dokumentów jest także warunkowana przez dynamiczne zmiany zachodzące w polityce społeczno-gospodarczo-przestrzennej miasta.

Lokalny Program Rewitalizacji Jastrzębia Zdroju na lata 2008 – 2015 powstawał w formule otwartej, wykorzystującej aktywną partycypację przedstawicieli środowisk lokalnych. Uspołeczniiony proces powstawania programu rewitalizacji obejmował następujące punkty kluczowe:

- 5 września 2008 – spotkanie z partnerami społecznymi w którym uczestniczyli przedstawiciele Urzędu Miasta, najważniejszych instytucji miejskich, organizacji pozarządowych oraz kluczowych pracodawców. Spotkanie zostało podzielone na część informacyjną i część warsztatową. Podczas części informacyjnej, uczestnicy spotkania zapoznali się z podstawowymi kwestiami dotyczącymi procesu rewitalizacji, a także potrzebami oraz możliwościami w tym zakresie. Ponadto, omówiony został obszar wsparcia dla Jastrzębia Zdroju wraz z kryteriami, które umożliwiły jego wytyczenie. W dalszej części spotkania przedstawiono krótką charakterystykę projektów rewitalizacyjnych oraz omówiono dokładnie formularz ankiety projektowej. W części warsztatowej, uczestnicy spotkania podjęli próbę zdefiniowania kluczowych problemów miasta, oraz określenia środków zaradczych neutralizujących wskazane problemy. Co istotne, uczestnicy spotkania wskazali, iż właściwie wszystkie kluczowe problemy miasta zlokalizowane są w granicach obszaru wsparcia wytyczonego dla miasta.
- W okresie od 5 do 17 września wszyscy mieszkańcy mieli możliwość składania własnych propozycji projektów rewitalizacyjnych. Ankiety, wraz z przygotowaną instrukcją i ulotką informacyjną, zostały przesłane do najważniejszych instytucji w mieście, organizacji pozarządowych oraz kluczowych pracodawców. Ponadto, aby swoją opinię mogło wyrazić jak najwięcej mieszkańców, materiały te zostały także umieszczone na stronie internetowej Urzędu Miasta.
- Strona internetowa Urzędu Miasta była na bieżąco wykorzystywana jako wartościowe narzędzie komunikacji z mieszkańcami miasta. Na stronie umieszczone zostało sprawozdanie ze spotkania z partnerami społecznymi, a także ankieta do projektów rewitalizacyjnych wraz z informacjami dotyczącymi obszaru wsparcia na terenie miasta oraz metodologii jego wytyczenia.

Uspołeczniiona formuła opracowywania Lokalnego Programu Rewitalizacji Jastrzębia Zdroju na lata 2008 – 2013 pozwoliła na przygotowanie dokumentu w obiektywny sposób definiującego aktualną sytuację miasta i zachodzące w nim procesy, a także odzwierciedlającego rzeczywiste potrzeby mieszkańców i ich oczekiwania w zakresie rozwoju miasta.

Układ dokumentu oparty został na logice postępowania zastosowanej przy generowaniu projektów.

1. Diagnoza obecnej sytuacji w mieście.

W pierwszej części zebrano informacje charakteryzujące obecną sytuację w mieście. Ujęto ją w trzech sferach: przestrzennej, gospodarczej i społecznej, co stanowi odniesienie do głównych aspektów funkcjonowania miasta. Każdy z rozdziałów zakończony został identyfikacją problemów. Stanowi to podsumowanie obszarów problemowych miasta w danej sferze.

2. Analiza SWOT.

Tak zdefiniowane - istotne dla miasta - problemy stały się podstawą do opracowania strategicznej analizy mocnych i słabych stron miasta oraz szans i zagrożeń, jakie występują w jego otoczeniu, ujętym zarówno w znaczeniu bezpośredniego sąsiedztwa jak i szerszego układu zależności regionalnych (analiza SWOT).

- [I]** - infrastruktura, środowisko oraz kwestie przestrzenno-terytorialne,
- [G]** - gospodarka i innowacyjność,
- [S]** - zasoby ludzkie, równość szans oraz kwestie społeczne.

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • atrakcyjne usytuowanie geograficzne w sąsiedztwie dużych ośrodków aglomeracji śląskiej oraz blisko granicy z Republiką Czeską [I] • znaczne zasoby węgla kamiennego do eksploatacji [I], • korzystne położenie komunikacyjne (zjazd z budowanej autostrady A1 w bezpośrednim sąsiedztwie miasta) [I], • cztery oczyszczalnie ścieków z rezerwą przepustowości [I], • zróżnicowanie budowy morfologicznej miasta -od licznych jarów do znacznych terenów nizinnych [I], • całe miasto objęte planem zagospodarowania przestrzennego [I], • duża ilość rzadkich oraz chronionych gatunków roślin i zwierząt [I], • dobrze rozwinięta sieć wodociągowa [I], • Jastrzębska Strefa Aktywności Gospodarczej oraz Katowicka Specjalna Strefa Ekonomiczna w granicach miasta [I, G], • oferta w zakresie terenów inwestycyjnych zróżnicowana pod względem lokalizacji, funkcji oraz powierzchni [I, G], • stosunkowo dobrze rozwinięta infrastruktura kulturalna i sportowo-rekreacyjna [I, S], • relatywnie niskie bezrobocie (4143os. na 31 XII 2007) [S], • konkurencyjna pod względem poziomu i zróżnicowania profilowego oferta w zakresie szkolnictwa średniego [S], • rozwijające się szkolnictwo wyższe [S], • wysoki poziom aktywności oraz sukcesy lokalnych klubów i towarzystw sportowych [S], • efektywnie działający Urząd Pracy [S], • prężnie funkcjonująca Biblioteka Miejska [S], • bogate dziedzictwo historyczne miasta [S], • aktywna polityka społeczna miasta [S], • znaczny potencjał ludzki do wykorzystania [S]. 	<ul style="list-style-type: none"> • stosunkowo wysoki poziom degradacji środowiska naturalnego na niektórych obszarach miasta spowodowany wieloletnią działalnością dużych zakładów przemysłowych (głównie branża górnicza oraz energetyczna) [I], • obecność zwałowisk górniczych na terenie miasta [I], • zanieczyszczenie cieków wodnych [I], • niezadowalający stan infrastruktury drogowej i brak wystarczających środków na prace remontowo-modernizacyjne [I], • niewystarczająco rozwinięta sieć dostępu do szybkiego internetu [I], • słabo rozwinięta sieć kanalizacji rozdzielczej [I], • niezadowalający stan techniczny infrastruktury ochrony zdrowia [I], • niezadowalający stan techniczny istniejącej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej [I], • wysoka energochłonność oraz konieczność przeprowadzenia prac remontowo-modernizacyjnych w placówkach oświatowych [I], • zasoby mieszkaniowe wymagające intensywnych działań termomodernizacyjnych oraz remontowych [I], • znaczące niedobory w zakresie infrastruktury społecznej [I], • niezagospodarowane tereny poprzemysłowe [I], • brak wyodrębnionego funkcjonalnie placu centralnego miasta [I], • niska atrakcyjność przestrzeni publicznej [I], • wysoka energochłonność bazy mieszkaniowej [I], • obiekty o charakterze zabytkowym wymagające rewitalizacji [I], • szkody górnicze jako istotna bariera dla rozwoju gospodarczego [I,G] • znaczne zróżnicowanie budowy morfologicznej miasta utrudniające realizację inwestycji w zakresie budownictwa drogowego oraz ogólnego, a także projektowanie pozostałej infrastruktury [I,G], • brak znaczących inwestorów poza branżą górniczą [G], • stopniowy spadek ilości podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terenie miasta [G], • niewielka ilość dynamicznie rozwijających się przedsiębiorstw działających w sektorze wysokich technologii [G], • duże rozdrobnienie działalności handlowej i usługowej [G], • niewystarczająca skuteczność polityki promocyjnej miasta [G], • słabe wykorzystanie walorów historyczno-turystycznych miasta [G], • spadek populacji miasta, przybierający charakter długotrwałego trendu [S], • niekorzystne trendy w strukturze wiekowej mieszkańców miasta -- spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym przy wzroście liczby osób w wieku poprodukcyjnym [S], • trwale utrzymujące się ujemne saldo migracji, zarówno w ruchu wewnętrznym, jak i zewnętrznym [S], • stosunkowo wysoki odsetek osób pozostających bez pracy w wieku do 25 lat, w stosunku do ogółu zarejestrowanych bezrobotnych [S], • wysoki odsetek osób długotrwale bezrobotnych [S], • duża ilość tzw. „młodych emerytów” -- osób w wieku produkcyjnym na emeryturach górniczych [S], • niedostosowanie kierunków kształcenia do zapotrzebowania rynku pracy [S], • wzrost liczby przestępstw, w tym przestępczości nieletnich [S], • wzrastająca liczba osób i rodzin korzystających z pomocy opieki społecznej [S], • stosunkowo wysoki odsetek osób korzystających z pomocy opieki społecznej w ogólnej populacji miasta [S].
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • budowa autostrady A1 znacząco poprawiająca dostępność komunikacyjną miasta, • bliskość granicy czeskiej jako szansa dla rozwoju kontaktów handlowych, • dostępność środków unijnych umożliwiająca finansowanie inicjatyw podejmowanych przez jednostki samorządowe, przedsiębiorstwa prywatne oraz organizacje trzeciego sektora, • postępujące procesy rekultywacji technicznej i biologicznej hałd odpadów górnictwa węgla kamiennego, • coraz efektywniejszy odzysk węgla kamiennego z hałd, • rozwój miast sąsiadujących jako dodatkowa szansa na ograniczenie bezrobocia, 	<ul style="list-style-type: none"> • migracje zarobkowe pracowników za granicę lub do miast ościennych, • stereotypowy wizerunek Jastrzębia Zdroju jako ośrodka przemysłu wydobywczego, • brak sprawnie funkcjonującego prawa umożliwiającego realizację inwestycji z udziałem kapitału prywatnego, • niewydolność infrastruktury komunikacyjnej miasta na skutek wzrostu natężenia ruchu kołowego związanego z uruchomieniem autostrady A1, • niekorzystne skutki działań restrukturyzacyjnych w przemyśle węglowym i ochronie zdrowia,

<ul style="list-style-type: none"> • utworzenie Aglomeracji Rybnickiej, • postępująca zmiana modelu zachowań społecznych (wzrost aktywności na rynku pracy: samozatrudnienie, mobilność pracowników), • rosnący stopień świadomości edukacyjnej młodzieży, • korzystna sytuacja gospodarcza kraju i regionu skutkująca ciągłą poprawą warunków na rynku pracy, • postępująca informatyzacja ułatwiająca dostęp do zasobów informacyjnych, • działania na szczeblu centralnym zmierzające do ułatwienia prowadzenia działalności gospodarczej. • poprawiający się dostęp do kredytów oraz innych instrumentów finansowych dla przedsiębiorców oraz osób prywatnych. 	<ul style="list-style-type: none"> • niska świadomość ekologiczna przejawiająca się stosowaniem najtańszych, nieekologicznych rozwiązań w zakresie ogrzewania i gospodarki odpadami, • niski poziom współpracy i transferu technologii pomiędzy firmami a jednostkami badawczo-rozwojowymi, • brak stabilności przepisów prawnych w zakresie wspierania rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw, • brak efektywnie funkcjonującej ustawy o partnerstwie publiczno-prywatnym, • postępująca pauperyzacja i marginalizacja grup społecznych charakteryzujących się niskim stopniem aktywności i zaradności, • bierność grup społecznych szczególnie zagrożonych negatywnymi procesami społecznymi, • zjawisko dziedziczenia biedy oraz rozwój patologii społecznych, • słabnące związki mieszkańców z miastem, • pogłębiające się zjawisko polaryzacji społecznej.
---	---

3. Lista zjawisk kryzysowych w mieście.

Opracowana na potrzeby Lokalnego Programu Rewitalizacji diagnoza strategiczna obecnej sytuacji Jastrzębia Zdroju oraz analiza SWOT umożliwiły syntetyczne zestawienie najistotniejszych problemów miasta i zjawisk kryzysowych na jego terenie. W sferach przestrzennej, gospodarczej i społecznej zidentyfikowano następujące zjawiska kryzysowe.

Sfera przestrzenna

- wysoki poziom degradacji środowiska naturalnego na niektórych obszarach miasta spowodowany wieloletnią eksploatacją złóż węgla kamiennego zlokalizowanych w obrębie miasta oraz sąsiedztwem dużych zakładów przemysłowych (głównie branża górnicza oraz energetyczna),
- zanieczyszczenie wód powierzchniowych spowodowane głównie odprowadzaniem do nich nieoczyszczonych ścieków (występują głównie wody klasy V – wody złej jakości),
- stosunkowo wysoki stopień zanieczyszczenia powietrza, głównie poprzez działalność okolicznych zakładów przemysłowych oraz niską emisję,
- obecność zwalowisk górniczych na terenie miasta,
- stan techniczny dróg wymagający znacznej poprawy,
- słabo rozwinięta sieć kanalizacji rozdzielczej,
- brak skrzyżowań bezkolizyjnych,
- niewystarczająco rozwinięta sieć dostępu do szybkiego internetu,
- stan techniczny istniejącej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej wymagający znacznych nakładów inwestycyjnych
- niedostosowanie kierunków kształcenia do zapotrzebowania rynku pracy,
- infrastruktura edukacyjno-oświatowa wymagająca działań inwestycyjnych,
- konieczność poprawy dostępności i jakości publicznych usług medycznych,
- infrastruktura ochrony zdrowia wymagająca znacznych nakładów inwestycyjnych oraz szeroko zakrojonych prac remontowo - modernizacyjnych,
- część obiektów użyteczności publicznej wymagająca dostosowania do potrzeb osób niepełnosprawnych,
- niewystarczająca liczba obiektów infrastruktury społecznej,
- zły stan techniczny znacznej liczby wielorodzinnych bloków mieszkaniowych – konieczność przeprowadzenia remontów oraz prac termomodernizacyjnych,
- obecność azbestu w wielu budynkach wielomieszkaniowych,
- konieczność uproszczenia procedur przekształcania obiektów nieużytecznych na mieszkania socjalne,
- niewystarczająca liczba mieszkań socjalnych,
- niska atrakcyjność przestrzeni publicznej,
- wysoka energochłonność komunalnej bazy mieszkaniowej,
- obiekty o charakterze zabytkowym wymagające intensywnej rewaloryzacji.

Sfera gospodarcza

- brak znaczących inwestorów poza branżą górniczą,
- brak dynamicznie rozwijających się przedsiębiorstw działających w sektorze wysokich technologii,
- duże rozdrobnienie działalności handlowej i usługowej,
- spadek liczby podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowany w systemie REGON w ciągu ostatnich 2 lat,
- znaczne uzależnienie rozwoju społeczno-gospodarczego miasta od kondycji ekonomiczno-finansowej Jastrzębskiej Spółki Węglowej S.A.,

- stosunkowo niski wskaźnik aktywności gospodarczej.

Sfera społeczna

- sukcesywny spadek liczebności populacji miasta przybierający charakter długotrwałego trendu,
- niekorzystna struktura wiekowa populacji miasta, przejawiająca się zmniejszającą się liczbą ludności w wieku przedprodukcyjnym i zwiększającą liczbą mieszkańców w wieku poprodukcyjnym,
- trwale ujemne saldo migracji, zarówno w ruchu wewnętrznym, jak i zewnętrznym (zagranicznym),
- wysoki odsetek osób długotrwale bezrobotnych,
- stosunkowo wysoki odsetek osób pozostających bez pracy w wieku do 25 lat, w stosunku do ogółu zarejestrowanych osób bezrobotnych,
- znaczna ilość „młodych emerytów” (osoby w wieku produkcyjnym na emeryturach górniczych),
- stosunkowo wysoki odsetek przestępstw popełnianych przez osoby nieletnie,
- wysoki odsetek osób korzystających z pomocy opieki społecznej w ogólnej populacji miasta.

4. Nawiązanie do strategicznych dokumentów dotyczących rozwoju przestrzennego, społecznego i gospodarczego miasta, regionu i kraju.

Mając na względzie fakt, iż Jastrzębie Zdrój stanowi spójną całość z otoczeniem, zarówno w ujęciu przestrzennym, jak i administracyjnym, rewitalizacja uwzględnia odniesienie do dokumentów strategicznych miasta, regionu i kraju. Tego rodzaju analizę zawarto w części zatytułowanej: *Nawiązanie do strategicznych dokumentów dotyczących rozwoju przestrzennego, społecznego i gospodarczego miasta, regionu i kraju.*

Następnie, na podstawie zdefiniowanej sytuacji wyjściowej oraz jakości otoczenia przystąpiono do sformułowania strategii interwencji, czyli określenia właściwego programu rewitalizacji.

5. Zasięg obszaru wsparcia.

Wykorzystując ogólne informacje zebrane w części diagnozującej Lokalnego Programu Rewitalizacji oraz dane szczegółowe dotyczące poszczególnych osiedli oraz sołectw znajdujących się w granicach administracyjnych miasta, wytyczono obszar wsparcia dla Jastrzębia Zdroju, który poddany zostanie działaniom rewitalizacyjnym zmierzającym do ożywienia społeczno - gospodarczego. Obszar wsparcia, zwany także obszarem rewitalizowanym, obejmuje tereny cechujące się nagromadzeniem zjawisk kryzysowych w porównaniu z pozostałym obszarem miasta.

Aby uniknąć nieporozumień wynikających z różnic w sposobie postrzegania degradacji przestrzeni i umożliwić obiektywną, porównywalną dla wielu części miasta, ocenę stopnia degradacji obszaru, przyjęto obiektywne, mierzone za pomocą wskaźników kwantyfikowalnych, kryteria oceny natężenia zjawisk kryzysowych. Definiując obszar wsparcia na terenie Jastrzębia Zdroju, opierano się na postanowieniach Wytycznych do opracowania Lokalnych Programów Rewitalizacji w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007 – 2013 (które są zgodne z Wytycznymi Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie programowania działań dotyczących mieszkalnictwa oraz ze stosownymi zapisami Rozporządzenia Komisji (WE) nr 1828/2006 z dnia 8 grudnia 2006 r., ustanawiającego szczegółowe zasady wykonania

rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 oraz rozporządzenia (WE) nr 1080/2006).

Komisja Europejska w art. 47 ust. 1 Rozporządzenia 1828/2006 określiła kryteria w oparciu o które będą definiowane obszary objęte interwencją w zakresie mieszkalnictwa. Biorąc pod uwagę specyfikę polskich uwarunkowań rozwojowych, w szczególności na obszarach zurbanizowanych oraz możliwości dostępu do danych statystycznych obrazujących zmiany społeczno-ekonomiczne oraz stan infrastruktury mieszkaniowej, liczbę kryteriów ograniczono do następujących:

- a) wysoki poziom ubóstwa i wykluczenia,
- b) wysoka stopa długotrwałego bezrobocia,
- c) wysoki poziom przestępczości i wykroczeń,
- d) niski wskaźnik prowadzenia działalności gospodarczej,
- e) porównywalnie niski poziom wartości zasobu mieszkaniowego.

Wybrane kryteria charakteryzują każdą z koniecznych do uwzględniania sfer: społeczną, gospodarczą i przestrzenną (infrastrukturalną).

W przypadku RPO WSL, obligatoryjnie spełnione muszą być kryteria dot. *wysokiego poziomu ubóstwa i wykluczenia* oraz *wysokiej stopy długotrwałego bezrobocia*. Trzecim preferowanym kryterium jest kryterium dot. *wysokiego poziomu przestępczości i wykroczeń*. Poszczególne kryteria określone zostały za pomocą wskaźników, dla których przyporządkowane zostały stałe wartości referencyjne odnoszące się do poziomu województwa. Wytyczony obszar objęty rewitalizacją kwalifikuje się do wsparcia, jeżeli wartości wybranych wskaźników dla obszaru są wyższe od wartości referencyjnych dla całego województwa.

W ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Jastrzębia Zdroju, wytyczenie obszaru wsparcia dokonane zostało na podstawie następujących kryteriów oraz określających je wskaźników:

- Kryterium nr 1 – *Wysoki poziom ubóstwa i wykluczenia* (Wskaźnik – *Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1 tys. ludności*),
- Kryterium nr 2 – *Wysoka stopa długotrwałego bezrobocia* (Wskaźnik – *Udział długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym*),
- Kryterium nr 3 – *Wysoki poziom przestępczości i wykroczeń* (Wskaźnik – *Liczba przestępstw na 1 tys. ludności*).

Prawidłowo wytyczony obszar wsparcia musi cechować się wyższą wartością przyjętych wskaźników od wartości referencyjnych reprezentujących wartość tych wskaźników dla całego województwa. W celu wytyczenia obszaru wsparcia na terenie miasta dokonano szczegółowej analizy, którą prowadzono w oparciu o poniższą metodologię:

1. Definicje wskaźników przyjęto zgodnie z definicjami zawartymi w Wytycznych Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie programowania działań dotyczących mieszkalnictwa:

- wskaźnik – *Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1 tys. ludności* – definiowany jako – „osoby, które zgodnie z ustawą z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. Nr 64, poz. 593 z późn. zm.) są uprawnione do ubiegania się o przyznanie świadczenia pieniężnego z pomocy społecznej”;
 - wskaźnik – *Udział długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym* – definiowany jako „stosunek liczby osób bezrobotnych powyżej 12 miesięcy do liczby do liczby osób w wieku produkcyjnym”;
 - wskaźnik – *Liczba przestępstw na 1 tys. ludności* – definiowany jako „ilość przestępstw stwierdzonych ogółem”.
2. Na podstawie danych z odpowiednich instytucji dokonano wyliczeń średniej wartości dla poszczególnych wskaźników na poziomie poszczególnych osiedli i sołectw, a następnie dokonano wyboru obszaru wsparcia, mając na uwadze fakt, aby skumulowana średnia wartość dla poszczególnych wskaźników dla wyznaczonego obszaru była wyższa od wartości referencyjnych dla województwa.

Szczegółowe dane niezbędne do prawidłowych wyliczeń poszczególnych wskaźników pozyskiwano w następujący sposób:

- wskaźnik - *Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1 tys. ludności* – dane dot. ilości osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na poziomie osiedli i sołectw pozyskano z Ośrodka Pomocy Społecznej w Jastrzębiu Zdroju (wg stanu na koniec 2007 r.). Liczbę osób zamieszkujących poszczególne osiedla i sołectwa, przedstawił Urząd Miasta Jastrzębie Zdrój.
- wskaźnik - *Udział długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym* – dane dot. liczby osób uznawanych za długotrwale bezrobotne na poziomie osiedli i sołectw, pozyskano z Powiatowego Urzędu Pracy w Jastrzębiu Zdroju (wg stanu na koniec 2007 r.). Dane dot. liczby osób w wieku produkcyjnym, wyliczono na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego (dane na poziomie miasta), poprzez przyjęcie procentowej proporcji na poziomie miasta i zastosowanie jej do danych dot. liczby ludności z poszczególnych osiedli i sołectw.
- wskaźnik – *Liczba przestępstw na 1 tys. ludności* – dane dot. liczby przestępstw na poziomie poszczególnych osiedli i sołectw pozyskano z Komendy Miejskiej Policji w Jastrzębiu Zdroju (wg stanu na koniec 2007 r.). Liczbę osób zamieszkujących poszczególne osiedla i sołectwa, przedstawił Urząd Miasta Jastrzębie Zdrój.

Poniższa tabela obrazuje finalny efekt przeprowadzonej analizy na podstawie wyżej przedstawionej metodologii.

KRYTERIA		
Wysoki poziom ubóstwa i wykluczenia	Wysoka stopa długotrwałego bezrobocia	Wysoki poziom przestępczości i wykroczeń
WSKAŹNIKI		
Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1 tys. ludności	Udział długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym	Liczba przestępstw na 1 tys. ludności
Wartość referencyjna wskaźnika dla całego województwa		
52,00	3,70%	39,30
Wartość wskaźnika dla wytyczonego obszaru wsparcia		
53,65	3,75%	44,55

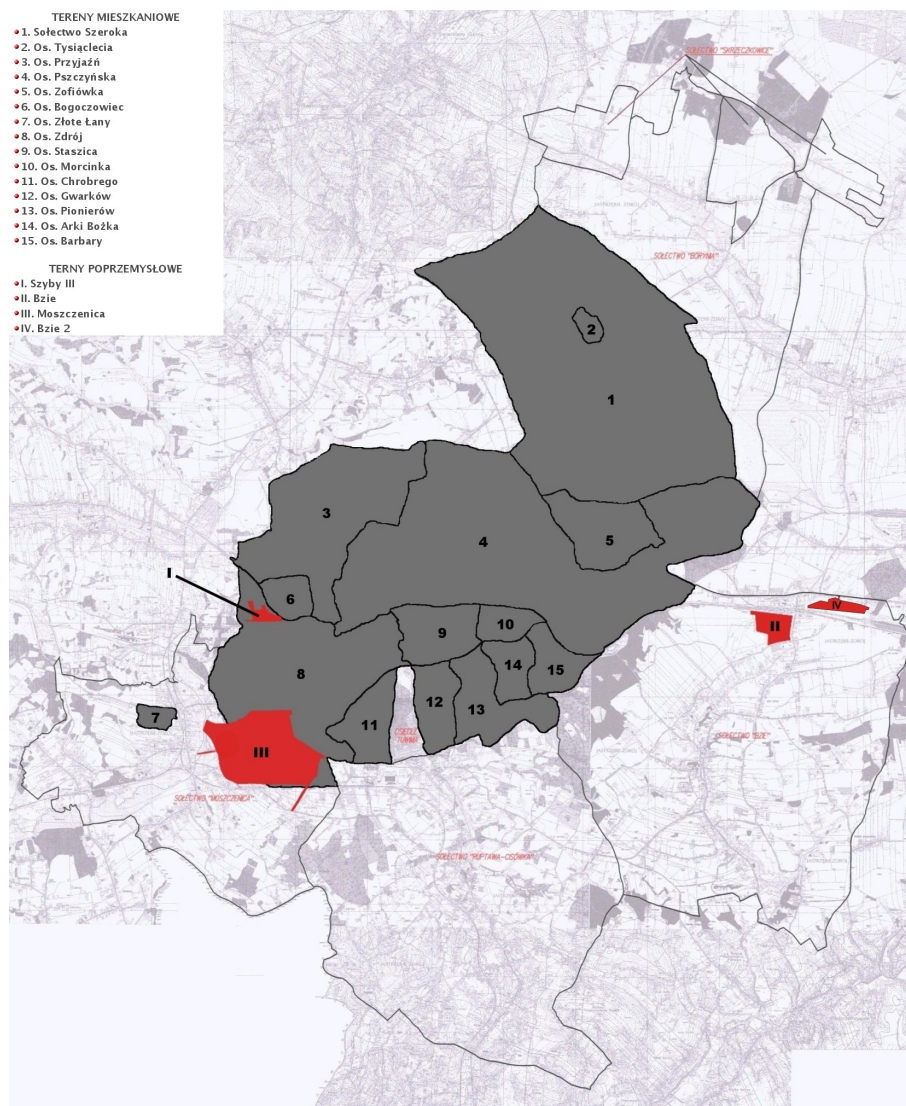
Dla tak określonych kryteriów oraz opisujących je wskaźników, wytyczony został obszar wsparcia, na którym w mieście koncentrują się negatywne zjawiska, obejmujący następujące osiedla i sołectwa:

- Os. Arki Bożka,
- Os. Barbary,
- Os. Bogoczowiec,
- Os. Chrobrego,
- Os. Gwarków,
- Os. Morcinka,
- Os. Pionierów,
- Os. Przyjaźń,
- Os. Pszczyńska,
- Os. Staszica,
- Os. Tysiąclecia,
- Os. Zdrój,
- Os. Złote Łany,
- Sołectwo Szeroka,
- Os. Zofiówka.

Dodatkowo, obszar wsparcia został poszerzony o następujące tereny o charakterze przemysłowym:

- Szyby III,
- Moszczenica,
- Bzie,
- Bzie 2.

Poniżej graficzna prezentacja wytyczonego obszaru wsparcia (tereny przemysłowe zostały zaznaczone kolorem czerwonym):

Rysunek 1: Obszar rewitalizacji na planie miasta

Wartym podkreślenia jest fakt, iż wytyczony obszar wsparcia pokrywa się w znacznym stopniu z obszarami przekształceń i rehabilitacji terenów mieszkaniowych i przemysłowych zdefiniowanymi w punktach 2.9.1 i 2.9.2 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Jastrzębie Zdrój.

Wszystkie zadania przewidywane do realizacji w ramach programu rewitalizacji będą zlokalizowane na wytyczonym obszarze wsparcia i poprzez swoją wzajemną komplementarność, koncentrować będą się na jednoczesnym likwidowaniu problemów w sferze przestrzennej, gospodarczej i społecznej.

Prawidłowość wytyczenia obszaru wsparcia i zasadność uznania go za obszar koncentracji zjawisk kryzysowych w mieście zostały dodatkowo potwierdzone podczas spotkania warsztatowo-informacyjnego z partnerami społecznymi, które odbyło się 5 września 2008 roku. Po zdefiniowaniu kluczowych problemów miasta, uczestnicy spotkania zostali poproszeni o wskazanie

wśród wymienionych kwestii problemowych tych, które można zaobserwować w granicach wytyczonego obszaru wsparcia. Bardzo istotny okazał się fakt, iż w zasadzie wszystkie z wymienionych zjawisk kryzysowych zostały umiejscowione przez uczestników na terenie wytyczonego obszaru rewitalizowanego. Taka sytuacja potwierdza przyjętą metodologię i zasadność wytyczonego obszaru wsparcia.

6. Podokresy programowania.

Na potrzeby Lokalnego Programu Rewitalizacji Jastrzębia Zdroju, ustalono okres programowania obejmujący lata 2008 – 2015. Zadania które współfinansowane będą ze środków funduszy strukturalnych i których realizacja rozpocznie się do roku 2010 (włącznie), będą musiały zostać zakończone i rozliczone do roku 2013 (zgodnie z zasadą „n+3”). Natomiast zadania współfinansowane ze środków funduszy strukturalnych, których realizacja rozpocznie się w latach 2011-2013, będą musiały zostać zakończone i rozliczone do roku 2015 (zgodnie z zasadą „n+2”).

7. Cele, priorytety i kierunki działania.

Kompleksowa analiza zjawisk kryzysowych na terenie Jastrzębia Zdroju, skoncentrowanych na obszarze wsparcia zdefiniowanym na potrzeby Lokalnego Programu Rewitalizacji umożliwiła wyznaczenie Celu Strategicznego dla procesu rewitalizacji miasta, zdefiniowanego jako:

CS: Dynamizacja rozwoju społeczno-gospodarczego Jastrzębia zdroju poprzez wielopłaszczyznową neutralizację zjawisk kryzysowych skoncentrowanych na obszarze rewitalizowanym.

Cel Strategiczny obejmuje trzy Priorytety Operacyjne, którym z kolei odpowiadają poszczególne Kierunki Działania, które realizowane będą poprzez konkretne projekty. Poszczególne Priorytety Operacyjne nie powinny być rozpatrywane rozłącznie, gdyż mają one charakter komplementarny i jedynie ich zintegrowana realizacja umożliwi osiągnięcie Celu Strategicznego.

Aby zapewnić przejrzystość i spójność niniejszego dokumentu, Priorytetom Operacyjnym odpowiadają Sfery (społeczna, gospodarcza, przestrzenna) wykorzystywane w części diagnozującej Lokalnego Programu Rewitalizacji. Powyższa metodologia została zdefiniowana na potrzeby niniejszego opracowania i powinna być traktowana jedynie jako systematyka umowna, pełniąca funkcję porządkową.

PO-I) Ożywienie społeczno-gospodarcze obszaru rewitalizowanego poprzez kompleksowe działania o charakterze infrastrukturalno-architektonicznym [sfera przestrzenna].

W ramach Priorytetu Operacyjnego PO-I zostały wyodrębnione następujące Kierunki działania:

K1 – Odnowa urbanistyczna obszarów miejskich i uatrakcyjnienie przestrzeni publicznej,

K2 – Rozbudowa i optymalizacja układu komunikacyjnego oraz infrastruktury technicznej miasta,

- K3 – Rewitalizacja substancji mieszkaniowej,*
- K4 – Tworzenie rozwiązań infrastrukturalnych wspierających rozwój gospodarczy,*
- K5 – Rewitalizacja terenów i obiektów przemysłowych,*
- K6 – Przebudowa i rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej, kulturalnej, edukacyjnej i społecznej,*
- K7 – Poprawa jakości i konkurencyjności infrastruktury ochrony zdrowia,*
- K8 – Działania na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego i historycznego miasta,*
- K9 – Rozwiązania systemowo-infrastrukturalne dla poprawy jakości środowiska naturalnego.*

PO-II) Aktywizacja ekonomiczna obszaru wsparcia dzięki podniesieniu konkurencyjności i trwałej reorganizacji struktury gospodarczej [sfera gospodarcza].

Priorytet Operacyjny PO-II obejmuje następujące Kierunki działania:

- K10 – Aktywizacja gospodarcza mieszkańców i ułatwianie przekwalifikowania zawodowego,*
- K11 – Wzmocnienie i rozwój Instytucji Otoczenia Biznesu oraz dynamizacja współpracy międzysektorowej na linii MSP – JBR (Jednostki Badawczo-Rozwojowe),*
- K12 – Promocja przedsiębiorczości i innowacyjności oraz tworzenie korzystnych warunków dla rozwoju sektora Małych i Średnich Przedsiębiorstw (MSP),*
- K13 – Kompleksowa promocja miasta skierowana na przyciągnięcie inwestorów,*
- K14 – Podnoszenie atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej miasta,*
- K15 – Kształtowanie systemu edukacyjnego dostosowanego do potrzeb rynku pracy.*

PO-III) Wyrównywanie szans życiowych i aktywizacja społeczna mieszkańców obszaru wsparcia poprzez przeciwdziałanie zjawiskom marginalizacji i wykluczenia społecznego [sfera społeczna].

Priorytetowi Operacyjnemu PO-III odpowiadają następujące Kierunki działania:

- K16 – Aktywna polityka społeczna w celu neutralizacji zjawisk wykluczenia społecznego, marginalizacji i bierności,*
- K17 – Walka z bezrobociem i biernością zawodową poprzez działania skierowane na podnoszenie kwalifikacji, aktywizację zawodową i rozwój osobowościowy mieszkańców,*
- K18 – Poprawa bezpieczeństwa oraz przeciwdziałanie zjawiskom patologii i dezintegracji społecznej,*
- K19 – Przeciwdziałanie migracji zewnętrznej mieszkańców poprzez wzmacnianie identyfikacji mieszkańców z miastem oraz kształtowanie tożsamości lokalnej,*
- K20 – Aktywizacja kulturalno-społeczna mieszkańców oraz propagowanie aktywnego stylu życia,*
- K21 – Wsparcie i podniesienie aktywności organizacji pozarządowych,*
- K22 – Wykorzystanie i rozwój istniejącego potencjału edukacyjnego,*
- K23 – Kształtowanie oferty edukacyjnej dostosowanej do potrzeb rynku pracy,*
- K24 – Aktywizacja środowisk dziecięcych i młodzieżowych.*

8. Projekty.

Poszczególne kierunki działania będą realizowane poprzez konkretne projekty i inicjatywy. Projekty zaprezentowane w Lokalnym Programie Rewitalizacji oraz ich szczegółowe opisy, stanowiące załączniki do dokumentu, mają charakter indykacyjny. Należy przez to rozumieć, iż dopuszczalne są modyfikacje dotyczące zarówno zakresu, wartości jak i terminu projektów, a realizacja poszczególnych zadań będzie uzależniona od bieżących możliwości finansowych instytucji odpowiedzialnych za ich wdrażanie. Zasada realności planowania wymaga, aby przyjęte działania skonfrontować ze źródłami finansowania – plan finansowy dla przewidzianych projektów został przedstawiony w rozdziale 12 LPR. W tabeli nr 12.1 zestawiono wartościowo projekty włączone do Programu Rewitalizacji oraz wskazano źródła, z których zostanie sfinansowana ich realizacja (podział na fundusze strukturalne, środki z sektora publicznego i sektora prywatnego).

Nazwa zadania	Lokalizacja	Koszty (mln PLN)	Priorytet Operacyjny	Główny kierunek działania	Komplementarne kierunki działania
OKRES PROGRAMOWANIA 2008 – 2015					
Stworzenie publicznego placu miejskiego	Jar południowy – północna lub środkowa część - ul. Wielkopolska	2	PO I	K1	K14, K19
Rewitalizacja, poprawa estetyki i funkcjonalności budynków mieszkalnych wielorodzinnych wraz z otaczającą je infrastrukturą	Budynki Górnicy Spółdzielni mieszkaniowej, na osiedlach: Staszica, Morcinka, Barbary, Chrobrego, A. Bożka, Przyjaźń, Szeroka, Pionierów, Zdrój	87	PO I	K3	K1, K18, K19
Budowa sieci kanalizacji sanitarnej na terenie byłej KWK Moszczenica	Teren po zlikwidowanej kopalni Moszczenica	Do oszacowania	PO I	K5	K4, K12, K14
Kompleksowe przygotowanie terenów Szybów III pod działalność gospodarczą	Nieruchomość zlokalizowana przy ul. Wodzisławskiej	4	PO II	K4	K5, K10, K12, K14
Kompleksowe przygotowanie nieruchomości po łaźni pracowniczej pod działalność gospodarczą	Nieruchomość zlokalizowana na terenie zlikwidowanej kopalni Moszczenica	4	PO II	K4	K5, K10, K12, K14
Rozbudowa budynku Miejskiej Biblioteki Publicznej	Miejska Biblioteka Publiczna, ul. Wielkopolska 1a	1	PO I / PO III	K6	K16, K20, K22, K24
Ośrodek Interwencji Kryzysowej	Budynek po byłej Przychodni Zdrowia Moszczenica	Do oszacowania	PO I / PO III	K6	K16, K18
Osiedla na sportowo – rozgrywki piłki nożnej oraz blok rekreacyjno-sportowy	Cały obszar wsparcia	0,06	PO III	K20	K24, K19, K16
Kompleks rekreacyjno-wypoczynkowy	Ośrodek wypoczynku niedzielny – ul. Cieszyńska	4	PO I / PO III	K6	K14, K19, K20, K24
Utworzenie Centrum Organizacji Pozarządowych w Jastrzębiu Zdroju	ul. Wrzosowa 12 A	1	PO III / PO I	K21	K6, K16, K17
Aktywizacja zawodowa absolwentów szkół i placówek specjalistycznych do 35 roku życia z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym i znacznym	Całe miasto ze szczególnym uwzględnieniem obszaru wsparcia	1	PO III	K17	K16, K22, K24
Program Aktywni na rynku pracy, edycje 2009 – 2013	Całe miasto ze szczególnym uwzględnieniem obszaru wsparcia	24	PO III	K17	K10, K16, K18, K22
Rozbudowa budynku Domu Pomocy Społecznej i zagospodarowanie przyległego otoczenia na cele społeczne	ul. Kaszubska 6, os. Gwarków	1,4	PO I / PO III	K6	K16
Rozwinię swoje możliwości – wsparcie	Całe miasto ze szczególnym	0,6	PO III	K16	K17, K18,

Nazwa zadania	Lokalizacja	Koszty (mln PLN)	Priorytet Operacyjny	Główny kierunek działania	Komplementarne kierunki działania
szkoleniowo-doradcze osób zagrożonych wykluczeniem społecznym na obszarze Jastrzębia Zdroju	uwzględnieniem obszaru wsparcia				K22, K10
Budowa instalacji zgazowywania odpadów komunalnych	Teren przemysłowy po byłej KWK Moszczenica	60	PO I	K9	–
Usuwanie wyrobów zawierających azbest	ul. Zielona, Wrzosowa, Jana Pawła II	4,17	PO I	K3	K9
Modernizacja dźwigów osobowych	ul. Zielona, Śląska, Kaszubska, Harcerska, Miodowa	3,09	PO I	K3	–
Ocieplenie przegród zewnętrznych budynków	Obszar podległy spółdzielni Jas-Mos w granicach obszaru wsparcia	31,77	PO I	K3	–
Remonty i rozbudowa infrastruktury komunikacyjnej	Obszar podległy spółdzielni Jas-Mos w granicach obszaru wsparcia	3,23	PO I	K2	K1
Termomodernizacja budynków mieszkalnych polegająca na ociepleniu ścian frontowych	Osiedla: Staszica, Gwarków, Barbary, Morcinka, Zofiówka, 1000-lecia	30	PO I	K3	K9
Kompleksowa wymiana balustrad balkonowych zawierających azbest w budynkach mieszkalnych wielorodzinnych	Osiedla: Gwarków, Barbary, Zofiówka	19,6	PO I	K3	K9
Program <i>Zainwestuj w Jastrzębiu Zdroju</i>	Całe miasto ze szczególnym uwzględnieniem obszaru wsparcia (w tym obszarów przemysłowych)	0,07	PO II	K13	K14
Zmiana sposobu użytkowania, przebudowa lub nadbudowa byłej pompowni wody przy ulicy Kurpiowskiej	Pompownia wody Kurpiowska	1,5	PO I / PO II	K14	K12
Nadbudowa zbiorników wody pitnej pompowni <i>Wielkopolska</i>	Pompownia wody Wielkopolska	1,4	PO I / PO II	K14	K12
Program <i>Przez internet do kultury</i>	Kluby i świetlice zlokalizowane przy ul.: Katowickiej, Opolskiej, Ruchu Oporu, Zielonej, Turystycznej, Wielkopolskiej, Gagarina oraz Os. 1000-lecia	0,4	PO III	K20	K18, K22, K24
Rewitalizacja głównej ulicy dzielnicy <i>Zdrój</i>	ul. 1 Maja – os. Zdrój	15	PO I	K1	K8, K14, K19
Wymiana azbestowych elementów budynków wraz z termomodernizacją budynków mieszkalnych wielorodzinnych	Osiedla: Staszica, Pionierów, Gwarków, Arki Bożka, Morcinka, Barbary, Chrobrego, Przyjaźni, 100-lecia	70	PO I	K3	K9
Kompleksowa modernizacja budynków przy ul. Gagarina 108,110, 112	ul. Gagarina 108,110, 112	8,7	PO I	K3	K9
<i>Przez rekreację do przodu</i>	MOSIR, ul. Harcerska 14B	0,3	PO I / PO III	K6	K20, K24
Budowa drogi głównej południowej na odcinku od DW 933 – ul. Pszczyńskiej w Jastrzębiu Zdroju do węzła autostrady A1 w Mszanie	Projektowana droga jest zlokalizowana w północnej części miasta. Przebiega w sąsiedztwie KWK Zofiówka, osiedla mieszkaniowego Dubielec, przez ulicę Pochwacie oraz składowisko odpadów pokopalnianych KWK Jas-Mos.	187,3	PO I	K2	K9
Modernizacja i nadbudowa Hali Widowiskowo – Sportowej przy ul. Leśnej w Jastrzębiu Zdroju	ul. Leśna	32,19	PO I	K6	K1, K14, K20, K24
Adaptacja i rozbudowa budynku dla potrzeb Ogniska Wychowawczego	ul. Opolska	6,13	PO I	K6	K16, K18
Rewitalizacja terenów pouzdrowiskowych	Budynek „Łazienki III” w Parku Zdrojowym	3,65	PO I	K8	K1, K14
Budowa całorocznego centrum sportowo-rekreacyjnego „Pochwacie”	Teren obecnego składowiska „Pochwacie”	Do oszacowania	PO I	K5	K6, K14, K20, K24

9. Zarządzanie, monitoring i aktualizacja.

Lokalny Program Rewitalizacji stanowi dokument otwarty. Poddawany będzie systematycznej, okresowej analizie i ocenie oraz będzie w razie potrzeby aktualizowany w zakresie dostosowania do zmieniających się uwarunkowań. Analiza, ocena i aktualizacja programu odbywać się będzie w oparciu o zasadę współpracy z zainteresowanymi partnerami uczestniczącymi w Programie. Do monitorowania, oceny realizacji programu i jego aktualizacji służyć będzie system współpracy pomiędzy podmiotami realizującymi program oraz analiza osiąganych wskaźników produktów, rezultatów i oddziaływania.

Komórką odpowiedzialną za prowadzenie stałego monitoringu Programu będzie Wydział Polityki Gospodarczej i Promocji. Jego głównym zadaniem będzie pozyskiwanie niezbędnych danych monitoringowych od podmiotów realizujących poszczególne przedsięwzięcia w ramach Programu, a następnie przetwarzanie ich i przygotowywanie raportu o stanie realizacji Programu. Następnie, zwoływane będzie spotkanie robocze Zespołu Zadaniowego ds. LPR (w cyklu dwuletnim), na którym na podstawie przygotowanych raportów z realizacji Programu, weryfikowane i analizowane będą wszystkie aspekty związane z wdrażaniem LPR. W szczególności analizowane i oceniane będą:

- osiągalność zakładanych wskaźników,
- wpływ realizacji poszczególnych przedsięwzięć na przyjęte cele i priorytety Programu,
- harmonogram terminowo-finansowy realizowanych przedsięwzięć.

Monitorowaniu wykonania planu służyć będą wskaźniki oddziaływania, rezultatów i produktów, które zestawione zostały w rozdziale *Oczekiwane wskaźniki osiągnięć*.